

Artikelen

Haags project 'Bestrijding eenvoudige Faillissementsfraude'

mr. J.C. Reddingius*

Inleiding

In bijna een kwart van de faillissementsdossiers is vermoedelijk sprake van enige vorm van fraude. Dit blijkt uit redelijk recent onderzoek dat in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie is uitgevoerd¹. Uitgaande van ongeveer 10.000 faillissementen (landelijk) op jaarbasis, zou dat kunnen betekenen dat er elk jaar in ongeveer 2.500 dossiers sprake is van fraude. Het bedrag dat aan onbetaalde vorderingen achterblijft in alle frauduleuze faillissementen werd in 2011 geraamd op ruim 1,7 miljard euro per jaar².

Het ontwrichtend effect van faillissementsfraude is groot: schuldeisers, zoals leveranciers en de Belastingdienst maar ook voormalige werknemers, kunnen het slachtoffer worden als de failliete ondernemer geen goede adminis-

tratie heeft bijgehouden of middelen aan de boedel heeft onttrokken. Faillissementsfraude ondermijnt daarnaast in bredere zin het vertrouwen in het handelsverkeer en werkt normvervagend.

De administratie van een onderneming is cruciaal: uit de administratie moet de curator kunnen opmaken wat op datum faillissement de rechten en verplichtingen van de onderneming zijn zodat beheer en vereffening van de failliete boedel mogelijk zijn, in het belang van de gezamenlijke schuldeisers. Een ondernemer is dan ook verplicht zijn administratie te allen tijde op orde te hebben. Ontbreekt een deugdelijke administratie op datum faillissement, dan is er sprake van faillissementsfraude³.

Door het niet of onvolledig voeren, bewaren of niet uitleveren van de administratie kan een faillissementsfraudeur op relatief eenvoudige wijze verdoezelen welke activa en passiva er op faillissementsdatum hadden moeten zijn en is het lastig of zelfs onmogelijk vast te stellen of er fraude is gepleegd. Het gevolg van het ontbreken van een deugdelijke administratie is dat schuldeisers (kunnen) worden benadeeld nu immers geen volledig zicht kan worden verkregen op de omvang van de boedel. Potentieel is er in dergelijke gevallen sprake van omvangrijke fraude die evenwel niet zichtbaar wordt doordat een deugdelijke administratie ontbreekt.

* Johanna Reddingius is senior Officier van Justitie bij het Arrondissementsparket Den Haag, portefeuillehouder Faillissementsfraude.

¹ R. Knegt e.a. (2005). *Rapport Fraude en Misbruik bij Faillissement: een onderzoek naar hun aard en omvang en naar mogelijkheden van bestrijding*. Hugo Sinzheimer Instituut, Amsterdam, p. 49. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie.

² S. Gesthuizen & M. van Nispen (2011). *Bedrog bij bankroet – acht voorstellen van de SP ter bestrijding van Faillissementsfraude*. SP Nota, april 2011, p. 5.

³ Artikelen 340 tot en met 344 Wetboek van Strafrecht.

Strafrechtelijke aanpak eenvoudige zaken

In het recente verleden werd door politie en Openbaar Ministerie (OM) – onder andere door capaciteitsgebrek en andere prioriteitstelling – weinig aandacht besteed aan de strafrechtelijke aanpak van ‘eenvoudige’ faillissementsfraude⁴.

In 2009 is in de Aanwijzing opsporing en vervolging Faillissementsfraude⁵ een op maat gesneden handhavingsbeleid gepresenteerd voor faillissementsfraude, als uitwerking van het al in 2004 aangekondigde Actieplan bestrijding Faillissementsfraude⁶.

Volgens deze Aanwijzing komen eenvoudige zaken in aanmerking voor opsporing door de politie, onder leiding van een Officier van Justitie van het Arrondissementsparket. Onder eenvoudige zaken worden zowel zaken waarin een deugdelijke administratie ontbreekt verstaan als zaken waarin sprake is van een verdenking ter zake van één of meer beperkte onttrekkingen. Het onderzoek in deze zaken vergt veelal geen diepgaande financiële kennis van de behandelend rechercheurs.

Zaken waarin de omvang van de onttrekkingen aanzienlijk is en complexe, gevoelige en zware zaken worden in voorkomend geval in beginsel opgepakt door de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), onder leiding van een Officier van Justitie van het Functioneel Parket. In deze zaken komen vaak meerdere faillissementen in beeld, soms tientallen per verdachte.

Stand van zaken in 2010

In 2010 werd een inventarisatie gemaakt van het aantal lopende Haagse onderzoeken naar eenvoudige faillissementsfraude: hiervan bleek nauwelijks sprake.

Ook na inwerkingtreding van genoemde Aanwijzing in 2009 werden door de politie nog steeds geen of nauwelijks eenvoudige faillissementsfraudezaken in onderzoek genomen. Ten aanzien van FIOD-zaken lag dit anders: door de

FIOD werden ongeveer 45 zaken en worden inmiddels ongeveer 50 tot 60 complexe faillissementsfraudezaken op jaarbasis gedraaid.

In 2010 werd (nog steeds) niet of nauwelijks aangifte gedaan van eenvoudige faillissementsfraude, terwijl uit het eerdergenoemde onderzoek naar voren komt dat in ongeveer 75% van de genoemde frauduleuze faillissementen – dat zou betekenen in ongeveer 1800 faillissementsdossiers – sprake zou kunnen zijn van een eenvoudige vorm van fraude.

Overleg met de coördinerend Rechter-Commissaris Insolventies bij de Arrondissementsrechtbank Den Haag (hierna: de faillissements-RC)⁷ maakte duidelijk dat het wel degelijk regelmatig voorkomt dat geen (deugdelijke) administratie wordt overhandigd aan de curator. Daarnaast doen zich de nodige gevallen voor waarin sprake is van aanwijzingen van fraude in de vorm van (enkele) onttrekkingen. Dit levert een verdenking op van een strafbaar feit maar melding of aangifte hiervan werd vrijwel nooit (meer) gedaan door curatoren. In het verleden zouden aangiftes meestal niet door politie en OM zijn opgepakt waardoor animo bij curatoren om melding of aangifte te doen tot bijna nihil was gedaald.

Pilot Bestrijding eenvoudige Faillissementsfraude

Tegen de achtergrond van het voorgaande is in Den Haag door het OM medio 2010 de pilot ‘Bestrijding eenvoudige Faillissementsfraude’ opgezet in nauwe samenwerking met de coördinerend faillissements-RC – teneinde te komen tot een effectieve opsporing, vervolging en berechting van deze zaken.

Bereidheid van curatoren om in voorkomend geval melding of aangifte te doen van faillissementsfraude is daarbij een belangrijk vereiste. Voorts is van belang dat de politie beschikt over voldoende capaciteit en kennis om het onderzoek in deze zaken ter hand te nemen.

Bij de start van de pilot is dan ook allereerst geïnvesteerd in het verkrijgen van capaciteit bij de politie door het benaderen en enthousiasmeren van financieel rechercheurs. Ervaring in andere fraude-trajecten had al geleerd dat het inschakelen van districts- of wijkbureaus hiervoor niet haalbaar zou zijn: de daar heersende hoge werkdruk door het grote aanbod van commune zaken laat meestal geen of nauwelijks ruimte voor het oppakken van ander-soortige zaken.

⁴ Het betreft hier vormen van faillissementsfraude die betrekkelijk eenvoudig zijn op te sporen; deze ‘eenvoudige’ vormen van faillissementsfraude kunnen betreffen gedragingen die moeten worden gekwalificeerd als eenvoudige bankbreuk maar ook, mits voldaan aan de hiervoor gestelde voorwaarden, gedragingen die moeten worden gekwalificeerd als bedrieglijke bankbreuk.

⁵ Aanwijzing van het College van Procureurs-Generaal, nr. 2009A001, d.d. 16 februari 2009, in werking getreden op 1 maart 2009; deze Aanwijzing wordt momenteel herzien, met name vanwege de reorganisatie van de politie.

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 27 244, nr. 22 (Brief van de Minister van Justitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 13 september 2004).

⁷ Mw. mr. C.M. Derijks, senior rechter, Voorzitter Team Insolventies en Rechter-commissaris Insolventies bij de Arrondissementsrechtbank Den Haag.

Mede door het enthousiasme van de financieel rechereurs van de Financiële Recherche Unit van politie Haaglanden, stemden politieleiding en parketleiding al snel in met het voorstel een pilot te starten met betrekking tot de aanpak van eenvoudige faillissementsfraudezaken.

Aangezien kennis van en ervaring met het doen van faillissementsfraudezaken bij de politie aanvankelijk beperkt was, is ook een kwalitatieve investering gepleegd door de financieel rechereurs bij de eerste zaken intensief te laten begeleiden door een ervaren rechercheur van de FIOD. Voorts is gaande de pilot de 'Leidraad eenvoudige faillissementsfraude'⁸ voor de politie opgesteld die goede praktische handvatten biedt voor het behandelen van de betreffende zaken.

Vervolgens is geïnvesteerd in het 'activeren' van curatoren: ter gelegenheid van een bijeenkomst van de Haagse afdeling van Insolad is de start van de pilot aangekondigd en is de Haagse curatoren verzocht om in voorkomend geval melding te maken van vermoedens van fraude. Hoewel curatoren primair tot taak hebben de belangen van de gezamenlijke schuldeisers te behartigen, rust mijns inziens op curatoren ook de maatschappelijke taak om, waar geïndiceerd, fraude te melden⁹.

Daarbij is nadrukkelijk aangegeven dat er bij OM en politie capaciteit beschikbaar was en dat aangiftes zo veel mogelijk zouden worden opgepakt. Van belang hierbij was het wegnemen van bij curatoren bestaande reserves ten aanzien van het OM gelet op ervaringen in het verleden: aangiftes bleven liggen en curatoren vernamen nimmer nog iets over de stand van zaken. Zorgvuldige communicatie over het al dan niet in onderzoek nemen van zaken, de voortgang van het onderzoek en de afloop was en is derhalve essentieel voor het opbouwen en behouden van vertrouwen in de serieuze aanpak.

Om te voorkomen dat er veel tijd wordt gestoken in een aangifte die vervolgens toch niet kan worden opgepakt – bijvoorbeeld bij gebrek aan voldoende aanknopingspunten voor een strafrechtelijk onderzoek – is met curatoren de afspraak gemaakt in eerste instantie slechts een korte melding te doen. Na beoordeling van deze melding

door het vaste fraude aanspreekpunt (in Den Haag: het Fraudemeldpunt (FMP) van het OM) wordt er contact opgenomen met de curator en wordt in voorkomend geval verzocht tot het doen van aangifte. Als een zaak in opsporing wordt genomen, kan de curator onder voorwaarden aanspraak maken op een vergoeding zoals bepaald in de Vergoedingsregeling¹⁰.

Een (parallel) strafrechtelijk traject kan ook een meerwaarde hebben voor de civielrechtelijke taak van de curator: inzet van strafvorderlijke bevoegdheden kan er bijvoorbeeld toe leiden dat in beeld wordt gebracht welke natuurlijke personen feitelijk de fraude hebben gepleegd waardoor het aansprakelijk stellen van bestuurders mogelijk wordt. Voorts is voor curatoren relevant dat strafrechtelijk financieel onderzoek nader zicht kan bieden op vermogensbestanddelen, wederrechtelijk verkregen door de gepleegde fraude, die bij het beheer en de vereffening van de failliete boedel kunnen worden meegenomen. Ook bestaat onder omstandigheden eventueel de mogelijkheid voor de curator om zich te voegen als benadeelde partij in het strafproces en het er aldus toe te leiden dat in beslag genomen goederen en vermogensbestanddelen de boedel ten goede komen.

Frequent zaaksoverleg tussen OM en de coördinerend faillissements-RC biedt de mogelijkheid een beeld te krijgen van fraudesignalen in faillissementen. Vanaf de aanvang van de pilot worden deze signalen door de faillissements-RC besproken met de curator met daaraan in voorkomend geval gekoppeld het advies tot het doen van een melding aan het Fraudemeldpunt. Zoals recent door de Hoge Raad is benadrukt¹¹, dient bij overdracht van informatie nadrukkelijk aandacht te zijn voor het 'nemo tenetur'-beginsel.

Om verzekerd te zijn van zittingsruimte teneinde de te zijner tijd afgeronde zaken aan te kunnen brengen bij de rechter, zijn al bij aanvang van de pilot afspraken gemaakt met de rechtbank om voor deze zaken zogenaamde thema-politierechterzittingen te organiseren. Een ervaren strafrechter tevens voorzitter van de fraudekamer van de Haagse Rechtbank verklaarde zich bereid om als Politierechter op te treden.

⁸ 'Leidraad Eenvoudige Faillissementsfraude', Politie Brabant-Zuidoost, 2012.

⁹ Over deze taak wordt o.a. binnen Insolad verschillend gedacht. Deze taak van de curator is terug te vinden (als 'meldplicht') in de versterking van de fraudesignalerende functie van de curator in het voorontwerp 'Versterking positie curator'. *Tweede Kamer*, vergaderjaar 2012-2013, 29 911, nr. 74 (Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 26 november 2012); het wetsvoorstel ter zake is op 24 februari 2014 voor consultatie naar verschillende adviesinstanties gestuurd.

¹⁰ In 2008 zijn gelden beschikbaar gesteld door het Ministerie van Financiën om de aangiftebereidheid van curatoren te vergroten. Indien een curator aangifte doet van eenvoudige of bedrieglijke bankbreuk, kan onder bepaalde voorwaarden een aantal uren worden gedeclareerd dat besteed is aan het doen van strafrechtelijke aangifte. Vanaf 1 september 2010 geldt onder andere als voorwaarde dat de zaak waarvan aangifte is gedaan daadwerkelijk in opsporing is genomen. Nadere informatie hierover is te vinden op de site van Insolad (www.insolad.nl/publicaties).

¹¹ Er dient waarborg te worden geboden tegen het gebruik van afgedwongen wilsafhankelijke informatie in punitieve procedures. HR 24 januari 2014, ECLI:NL:HR:2014:161.

Van Pilot naar Project

De vereiste kennis en ervaring van en met faillissementsfraude is inmiddels bij een groot aantal financieel rechercheurs van de politie-eenheid Den Haag¹² ruimschoots aanwezig en gaande de pilot is ook gebleken dat het enthousiasme bij de betrokken politiemensen om deze zaken op te pakken groot is. Met het oog op het verder uitbreiden van het aantal mensen dat over de vereiste kennis beschikt om deze zaken aan toe te delen – ook buiten het Haagse arrondissement – is inmiddels door de Politieacademie een cursus ontwikkeld, bestemd voor financieel rechercheurs.

De aangiftebereidheid van curatoren in Den Haag is in de loop van de pilot aanzienlijk gestegen. Er is een stijgende lijn zichtbaar in het aantal meldingen en aangiftes dat binnenkomt bij het FMP: ten opzichte van 2010 is er sprake van een verviervoudiging van het aantal meldingen en aangiftes.

Tot op heden zijn alle daarvoor in aanmerking komende aangiftes in het Haagse arrondissement door de politie opgepakt. Daarbij dient de kanttekening te worden geplaatst dat niet alle meldingen leiden tot een aangifte die binnen het eigen arrondissement bij de politie kan worden uitgezet. Daartoe behoort immers ook een gering aantal meldingen dat leidt tot een onderzoek dat door de FIOD wordt opgepakt, bijvoorbeeld wegens omvang, complexiteit of vanwege het feit dat het om een zogenaamde ‘veelpleger’ gaat.

Bij deze laatste afwegingen speelt het Centraal Meldpunt Faillissementsfraude, begin 2012 ingericht bij de FIOD¹³, een belangrijke rol: alle meldingen en aangiftes van faillissementsfraude uit het hele land worden door dit punt geregistreerd en hier vindt ook een check plaats in de betreffende systemen met als doel bijvoorbeeld veelplegers te detecteren. Ook bij dit Centraal Meldpunt is (landelijk) een toename van het aantal meldingen zichtbaar: in 2012 kwamen 244 meldingen binnen, in 2013 was dat aantal gestegen tot 327.

Gedurende de looptijd van de pilot, 1 oktober 2010 tot 31 december 2012, zijn door politie Haaglanden (Financiële Recherche Unit) en politie Hollands Midden (Team Thematische Opsporing) in totaal 40 zaken in behan-

deling genomen. Deze zaken zijn inmiddels vrijwel allen afgerond. Er zijn in die periode drie themazittingen (Politierechterzittingen) geweest waarop in totaal 15 zaken zijn afgedaan. Daarnaast is een aantal zaken op een Taakstraf OM-zitting afgedaan.

Eind 2012 is de pilotfase geëindigd en in 2013 heeft de aanpak als ‘Project Bestrijding eenvoudige Faillissementsfraude’ een structurele plaats gekregen binnen de politie-eenheid Den Haag. Voor 2013 was met de politie Den Haag de kwantitatieve afspraak gemaakt om tenminste 40 eenvoudige faillissementsfraudezaken in opsporing te nemen – in 2013 zijn in totaal 45 zaken door de politie opgepakt. Voor 2014 geldt wederom de afspraak dat tenminste 40 zaken door de politie Den Haag in onderzoek zullen worden genomen. Hierbij verdient opmerking dat regelmatig meerdere faillissementsdossiers deel uitmaken van één zaak.

In 2013 hebben vijf thema-Politierechterzittingen plaatsgevonden, voor 2014 zijn zes themazittingen gepland. De opgelegde straffen variëren van werkstraffen tot onvoorwaardelijke en (deels) voorwaardelijke gevangenisstraffen. Daarbij is in een enkele zaak de door de curator als benadeelde partij ingediende vordering toegewezen en is eenmaal een ontnemingsmaatregel opgelegd. Recent is in een zaak conform eis ook een strafrechtelijk bestuursverbod opgelegd.

Fraudespreekuur

Illustratief voor het toegenomen vertrouwen in de aanpak door politie en OM en de toegenomen aandacht van de Haagse curatoren voor de strafrechtelijke aspecten in faillissementen is het initiatief, eind 2012, van een ervaren Haagse curator¹⁴: op zijn voorstel is in Den Haag een fraudespreekuur ingericht waar curatoren terecht kunnen met vragen over civiel- en strafrechtelijke aspecten van faillissementen. Het spreekuur staat onder leiding van de coördinerend faillissements-RC en verder nemen hieraan deel genoemde curator, de officier van justitie – portefeuillehouder faillissementsfraude, een FIOD rechercheur en een adviseur van de Regionale Toezicht Organisatie van de Belastingdienst Den Haag. Sinds begin 2013 wordt viermaal per jaar een dergelijk spreekuur gehouden, waarbij per keer ongeveer zeven zaken door curatoren worden aangemeld en besproken.

Inzet is de curator te informeren en te adviseren over de eventuele mogelijkheden, de door de curator geconstateerde onregelmatigheden te (laten) onderzoeken en de vastgestelde schade te verhalen op aansprakelijke per-

¹² In de periode van pilot en project heeft de reorganisatie van de politie plaatsgevonden: de rechtsopvolger van de politiekorpsen uit de pilotfase is – per 1 januari 2013 – de Nationale Politie, eenheid Den Haag.

¹³ Begin 2012 is het Centraal Meldpunt Faillissementsfraude ingericht bij de FIOD, CT Noord en Oost Nederland te Zwolle, taakaccenthouder Faillissementsfraude – bereikbaar per mail: faillissementsfraude@belastingdienst.nl.

¹⁴ Mr. W.J.B. van Nielen, advocaatpartner en curator bij Van Diepen Van der Kroef, Den Haag.

sonen. Uitkomst van zo'n bespreking kan ook zijn het inzetten van een strafrechtelijk traject maar het fraude-spreekuur heeft, als genoemd, een zelfstandige status en toegevoegde waarde voor de curator.

Landelijke ontwikkelingen

Na de start van de pilot in 2010 is vanaf medio 2011 in toenemende mate politieke aandacht¹⁵ voor dit onderwerp ontstaan, ook door de stijging van het aantal faillissementen onder invloed van de verslechterende economische situatie. In 2009 was er sprake van ongeveer 9.500 faillissementen, in 2013 werden ruim 12.300 faillissementen uitgesproken – wederom een stijging van 10% ten opzichte van 2012.

In een brief d.d. 26 november 2012¹⁶ is door de Minister van Veiligheid en Justitie het wetgevingsprogramma herijking van het faillissementsrecht aangekondigd, waarvan verbetering van de bestrijding van faillissementsfraude één van de pijlers is. In het Algemeen Overleg d.d. 20 december 2012¹⁷ is door de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer toegezegd dat er prestatieafspraken zullen worden gemaakt met betrekking tot aantallen (eenvoudige) faillissementsfraudezaken die jaarlijks opgepakt dienen te worden. Zoals hiervoor aangegeven zijn dergelijke afspraken in Den Haag voor 2013 inderdaad gemaakt – en ruimschoots nagekomen.

Gelet op de resultaten van de Haagse pilot is medio 2012 door het OM ervoor gekozen de Haagse werkwijze als 'best practice' landelijk uit te dragen. Door de landelijk coördinator horizontale fraudebestrijding bij het Functioneel Parket is, samen met het Haagse Arrondissementsparket, een landelijk themateam Faillissementsfraude ingericht dat als 'helpdesk' fungeert voor het OM.

Tevens is aandacht besteed aan het Haagse project bij landelijke bijeenkomsten van curatoren (Insolad) en Rechters-commissarissen in faillissementen (Recofa). Verschillende curatoren en faillissements-RC's hebben interesse getoond in de Haagse werkwijze en hebben laten weten deze over te willen nemen in de respectieve arrondissementen.

¹⁵ Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 30 juni 2011, Onderwerp: Geïntegreerde aanpak faillissementsfraude.

¹⁶ *Tweede Kamer*, vergaderjaar 2012-2013, 29 911, nr. 74 (Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 26 november 2012); het wetsvoorstel is op 24 februari 2014 voor consultatie naar verschillende adviesinstanties gestuurd.

¹⁷ *Tweede Kamer*, vergaderjaar 2012-2013, 29 911, nr. 76 (Bestrijding georganiseerde criminaliteit; Verslag van een Algemeen Overleg d.d. 20 december 2012).

De Minister van Veiligheid en Justitie heeft bij brief van 20 december 2013¹⁸ aangegeven dat er gestreefd wordt naar het voltooiën van de landelijke uitrol van het Haagse project in 2014: zowel de projectmatige strafrechtelijke aanpak als de fraudesprekuren.

Betrokkenheid, enthousiasme, deskundigheid van en goede communicatie tussen alle schakels die een rol spelen bij de strafrechtelijke aanpak van faillissementsfraude zijn cruciaal voor een goede en effectieve afhandeling van zaken: faillissements-RC, curatoren, politie, FIOD, OM en Rechtbank.

In de arrondissementen Amsterdam en Midden-Nederland (Utrecht) is inmiddels ook zo'n lokale 'faillissementsfraude-kolom' ingericht en is een aanvang gemaakt met een vergelijkbare aanpak van eenvoudige faillissementsfraude. Andere arrondissementen zijn bezig met de voorbereidingen hiertoe. Kwantitatieve afspraken voor 2014 zijn thans in de tien arrondissementen een feit: elk arrondissement dient in 2014 een aantal eenvoudige faillissementsfraudezaken in onderzoek te nemen.

Tot slot

Als genoemde afspraken worden nagekomen, zullen in 2014 landelijk enkele honderden eenvoudige faillissementsfraudedossiers strafrechtelijk in onderzoek worden genomen, naast de complexe dossiers die deel uitmaken van de 50 tot 60 zaken die door de FIOD worden opgepakt. Dit heeft naar verwachting een gunstig effect op de pakkans.

Van een reële pakkans kan een preventieve prikkel uit gaan: met name de zogenaamde gelegenheidsfraudeurs zullen hiervoor gevoelig (kunnen) zijn. Om die reden is er in Den Haag ook voor gekozen middels de media bredere bekendheid te geven aan de verhoogde inzet van politie en justitie op de aanpak van faillissementsfraude.

Bij bestrijding van fraude dient preventie immers te prevaleren – het belangrijkste doel is om fraude en schade te voorkomen. Het OM draagt hieraan bij door de ervaringen met het doen van deze zaken te delen met instanties die maatregelen kunnen treffen om het plegen van faillissementsfraude onmogelijk, of in elk geval moeilijker te maken – het creëren van een zogenaamd barrièremodel – en daarnaast door mee te denken over mogelijkheden om malafide bestuurders van bedrijven en katvangers te

¹⁸ *Tweede Kamer*, vergaderjaar 2013-2014, 17 050, nr. 450 (Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies; Bestrijding georganiseerde criminaliteit; Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal d.d. 20 december 2013).

stoppen met en te weerhouden van het (opnieuw) frauderen met behulp van rechtspersonen en ondernemingen.

Het is evenwel een illusie te veronderstellen dat faillissementsfraude volledig uitgebannen zal kunnen worden. Strafrechtelijk ingrijpen zal dan ook complementair dienen plaats te vinden – waar preventie en civielrechtelijk toezicht niet doeltreffend blijken en waar de maatschappelijke impact van de fraude dit vergt. Daarbij is een terughoudende en zorgvuldige inzet van het strafrechtelijk instrumentarium noodzakelijk gelet op de beperkte middelen die beschikbaar zijn: het is van belang de ‘goede, betekenisvolle zaken’ te doen.

In het huidig tijdsgewricht wordt faillissementsfraude aangemerkt als een vorm van criminaliteit met grote maatschappelijke impact en een sterk ontwrichtend effect op de samenleving. Daarbij is ook veelal sprake van aanzienlijke financiële schade, zowel voor burgers als voor de overheid. Het voorgaande rechtvaardigt op dit moment een intensieve(re) en effectieve(re) aanpak van deze vorm van fraude – het Haagse project kan daarbij als ‘best practice’ een handvat bieden voor de rest van het land.